

ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA

**SPRENDIMAS
DĖL ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURO 2013 METŲ VEIKLOS PLANO PATVIRTINIMO**

2013 m. balandžio 25 d. Nr. K-95

Alytus

Igyvendinama Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro nuostatų, patvirtintų Alytaus rajono savivaldybės tarybos 2008-04-30 sprendimu Nr. K-108, 21.8. punktą, Alytaus rajono savivaldybės taryba **n u s p r e n d ž i a**:

Patvirtinti biudžetinės įstaigos Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2013 metų veiklos planą (pridedama).

Savivaldybės meras

Algirdas Vrubliauskas

PATVIRTINTA

Alytaus rajono savivaldybės tarybos

2013 m. balandžio 25 d.

sprendimu Nr. K-95

ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURO 2013 M. VEIKLOS PLANAS

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Visuomenės sveikatos biuro (toliau – Biuras) veiklos 2013 m. plane (toliau – planas) išskeltas siekiamas tikslas ir uždaviniai, jų įgyvendinimo priemonės, įgyvendinimo partneriai, vertinimo kriterijai ir laukiami rezultatai.

1.2. Planas parengtas vadovaujantis:

1.2.1. Pasaulio sveikatos organizacijos dokumentu „Sveikata visiems XXI a.“, Europos Sąjungos visuomenės sveikatos programa;

1.2.2. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu (Žin., 1994, Nr. 55-1049, 2008, Nr. 113-4290);

1.2.3. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymu (Žin., 2002, Nr. 56-2225);

1.2.4. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymu (Žin., 2002, Nr. 72-3022);

1.2.5. Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymu (Žin., 1994, Nr. 63-1231; 1998, Nr. 112-3099);

1.2.6. Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymu (Žin., 1996, Nr. 104-2363; 2001, Nr. 112-4069);

1.2.7. Lietuvos nacionaline visuomenės sveikatos priežiūros 2006–2013 metų strategijos įgyvendinimo priemonių 2003-2013 metų planu (Žin., 2009, Nr. 22-854), patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. vasario 18 d. nutarimu Nr. 111;

1.2.8. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-10-24 nutarimu Nr. 1305 „Dėl Sveikatingumo metų visuomenės sveikatos stiprinimo priemonių plano patvirtinimo“ (Žin., 2012, Nr. 127-6404).

1.2.9. Valstybės tabako kontrolės programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 30 d. nutarimu Nr. 954 (Žin., 1998, Nr. 69-2010);

1.2.10. Valstybės alkoholio kontrolės programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. vasario 25 d. nutarimu Nr. 212 (Žin., 1999, Nr. 21-603);

1.2.11. Alytaus rajono savivaldybės tarybos patvirtintomis programomis:

1.2.12. Alytaus rajono savivaldybės lėtinių neinfekcinių ligų profilaktikos ir kontrolės bei sveikatos palaikymo ir stiprinimo 2012–2014 metų programa, patvirtinta Alytaus rajono savivaldybės tarybos 2012 m. lapkričio 14 d. sprendimu Nr. K-315.

1.2.13. Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2012–2015 metų programa, patvirtinta Alytaus rajono savivaldybės tarybos 2012 m. lapkričio 14 d. sprendimu Nr. K-317, ir kt. teisės aktais.

2. SITUACIJOS ANALIZĖ

2.1. Vykdamas visuomenės sveikatos stebėsenos 2009 – 2011 metų programą, atskleistos vyraujančios Alytaus rajono visuomenės sveikatos problemos:

2.1.1. Alytaus rajono gyventojų skaičius 2011 m. mažėjo, mirė daugiau žmonių negu gimė kūdikių, natūrali kaita padidėjo neigiama linkme.

2.1.2. Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatais, 2012 metų pradžioje Alytaus rajone gyveno 28001 gyventojas: (51,3 proc. moterų ir 48,7 proc. vyrų). Beveik trečdalių visų gyventojų sudarė 60 metų ir vyresni gyventojai (27,66 proc.), vaikai (0-15 metų amžiaus) sudarė 15,01 proc. visų gyventojų, darbingo amžiaus gyventojai – 57,33 proc.

2.1.3. Alytaus rajone 2011 m. mirtingumo rodikliai blogėjo, taipogi pasikeitė mirusiųjų pagal lytį situacija – po dešimt metų, moterų mirtingumo rodiklis, tenkantis 100 000 gyv., viršijo vyrų mirtingumo rodiklį. Bendras abiejų lyčių mirtingumo rodiklis 2011 m. Alytaus rajone buvo 1,3 karto didesnis negu Lietuvos Respublikos ir siekė 1648,5/100 000 gyv.

2.1.4. Mirties priežasčių struktūra jau kelintus metus iš eilės nesikeičia: 2011 m. Alytaus rajone daugiausia mirčių buvo užregistruota nuo kraujotakos sistemos ligų (62,9 proc.), piktybinių navikų (18,3 proc.) ir išorinių mirties priežasčių (7,9 proc.).

2.1.5. 2011 metų mirtingumo rodikliai nurodo, kad didesnę dėmesį reikėtų atkreipti į moterų sveikatą ir onkologines ligas, kadangi 2011 m. pastebimai išaugo moterų mirtingumas dėl piktybinių navikų – 1,5 karto lyginant su 2010 m. Net 3,5 karto padidėjo moterų mirtingumo rodiklis dėl krūties vėžio.

2.1.6. Opi problema išliko savižudybių skaičius. Alytaus rajone savižudybių rodiklis, tenkantis 100 000 gyv., 2011 m. išaugo ir 1,7 karto viršijo Lietuvos Respublikos vidurkį. Pastebima, kad 2011 m. 2,5 karto padidėjo rajono moterų savižudybių rodiklis: nuo 13,0 (2010 m.) iki 33,0/100 000 moterų (2011 m.).

2.1.7. Bendrasis gyventojų sergamumas 2011 metais, tiek vaikų, tiek suaugusiųjų buvo didesnis negu 2010 m. Daugiausia Alytaus rajono gyventojų sirgo kvėpavimo sistemos, kraujotakos bei jungiamojo audinio ir skeleto raumenų sistemos ligomis.

2.1.8. Vaikų sergamumas išliko didesnis negu suaugusiųjų. Vaikai (nuo 0 iki 17 m.) dažniausiai sirgo kvėpavimo sistemos ligomis, antroje vietoje – virškinimo sistemos ligos (be dantų ligų), trečioje - akių ligos.

2.1.9. Dažniausi susirgimai suaugusiųjų tarpe buvo kraujotakos sistemos, jungiamojo audinio ir skeleto raumenų sistemos bei kvėpavimo sistemos ligos.

2.1.10. 2011 m. išaugo sergamumo ŽIV infekcija rodikliai. Sergamumo ŽIV infekcija rodiklis Alytaus rajone beveik du kartus viršijo Lietuvos Respublikos rodiklį. 2011 m. Alytaus apskrityje buvo užregistruota 14 naujų ŽIV atvejų, iš jų 3 atvejai - Alytaus rajone.

2.1.11. Aktuali problema išlieka sergamumas tuberkulioze, kuris 2011 m. nežymiai sumažėjo, tačiau sergamumo rodikliai viršijo Lietuvos Respublikos vidurkį.

2.1.12. Rajono moksleivių sveikatos analizės duomenimis (pagal Vaiko sveikatos pažymėjimo, forma Nr. 027-1/a), bendrasis moksleivių sergamumas 2012 metais buvo 4 proc. mažesnis negu 2011 metais.

2.1.13. 2012 metais rajono moksleivių pagrindiniai sveikatos sutrikimai išliko tie patys, kaip ir pastaruosius trejus metus: kas penktas Alytaus rajono moksleivis turėjo regėjimo sutrikimų, kas devintas - skeleto – raumenų sistemos ligų, 4 proc. Alytaus rajono moksleivių buvo užregistruoti kvėpavimo sistemos sutrikimai.

2.1.14. 2010 m. atlikto Alytaus rajono moksleivių gyvenimo tyrimo rezultatai rodo, kad

reikia stiprinti moksleivių sveikos gyvensenos įgūdžius, kadangi Alytaus rajono moksleivių tarpe sveika gyvensena ir sveikatą stiprinanti elgsena nėra labai paplitusi: kas trečiai Alytaus rajono mergaitėi ir kas ketvirtam Alytaus rajono berniukui trūksta fizinio aktyvumo, Alytaus rajono moksleiviai maitinasi reguliariai, bet nepakankamai sveikai. Moksleiviai per retai valgo rekomenduojamus maisto produktus (vaisius, daržoves, juodą duoną) ir per dažnai - nesveikus greito maisto produktus bei geria „Coca Cola“ ir kitus saldžiuosius gėrimus. Būtina atkreipti dėmesį, nors ir į nedidelį, bet egzistuojantį rūkymą, alkoholio ir narkotikų vartojimą moksleivių tarpe bei jaunėjančių pirmųjų lytinių santykių amžių.

2.1.15. Savo sveikatą Alytaus rajono moksleiviai vertina geriau negu Lietuvos moksleiviai, tačiau beveik pusė Alytaus rajono moksleivių mokykloje jaučiasi nesaugūs. Moksleivių patiriančių patyčias dažnis yra didesnis negu vidurkis šalyje.

2.1.16. Remiantis tyrimo rezultatais, Alytaus rajono moksleivių gyvensena nėra palanki moksleivių sveikatai (mokykloje patiriamos patyčios susijusios su blogesniu moksleivių savo sveikatos vertinimu; tyčiojėsi iš kitų paaugliai linkę rūkyti, vartoti alkoholinius gėrimus ir narkotines medžiagas; paaugliai, tapę patyčių aukomis, pasižymi didesne suicidine rizika), būtent todėl svarbu moksleiviams padėti įgyti visuminę sveikatos sampratą, išsiugdyti sveikatai naudingus gebėjimus, įpročius bei nuostatas.

2.2. Remiantis stebėsenos duomenimis, plane nustatyti visuomenės sveikatos priežiūros prioritetai ir planuojamos sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo priemonės. Vykdamas visuomenės sveikatos priežiūrą Alytaus rajono savivaldybėje, prioritetingas visuomenės sveikatos sritys 2013 metais laikomos šios: vaikų sveikata (ypatingą dėmesį skiriant regėjimo, laikysenos sutrikimų prevencijai); užkrečiamų ligų (ypač tuberkuliozės, ŽIV) prevencija; psichikos sveikatos stiprinimą ir savižudybių prevencija; neinfekcinių ligų (kraujotakos sistemos ligų, vėžinių susirgimų, ypatingai krūties, trachėjos – plaučių vėžio) prevencija. Ypatingas dėmesys skiriamas onkologinių ligų prevencijai, skatinant gyventojus aktyviau dalyvauti vykdomose prevencinėse programose.

3. PLANO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

3.1. Tikslas – stiprinti Alytaus rajono gyventojų sveikatą, didinant gyventojų atsakomybę už savo sveikatą, vykdamas Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais reglamentuojamą visuomenės sveikatos priežiūrą, teikiant kokybiškas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas.

3.2. Uždaviniai:

3.2.1. Užtikrinti koordinuotą, nuolatinę visuomenės sveikatos priežiūrą bendrojo ugdymo įstaigose, formuojant vaikų sveikos gyvensenos įgūdžius ir teigiamą požiūrį į sveikatą.

3.2.2. Vykdyti Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėseną, analizuoti ir vertinti gyventojų sveikatą bei jos pokyčius, gyvensenos įpročius ir jų poveikį sveikatai, aplinką, planuoti ir įgyvendinti visuomenės sveikatos stiprinimo priemones.

3.2.3. Stiprinti visuomenės sveikatą Alytaus rajono savivaldybės bendruomenėse, organizuojant ir vykdamas aktyvius fizinio aktyvumo skatinimo užsiėmimus, didinti gyventojų informuotumą ir dalyvavimą valstybės finansuojamose prevencinėse programose, didinti gyventojų informuotumą apie lėtinių neinfekcinių ir infekcinių ligų pagrindinius rizikos veiksnius, ligų ir traumų profilaktiką.

4. PLANO ĮGYVENDINIMO PARTNERIAI

4.1. Alytaus rajono savivaldybės administracija.

4.2. Alytaus rajono savivaldybės asmens sveikatos priežiūros įstaigos.

4.3. Alytaus rajono savivaldybės ugdymo įstaigos.

4.4. Alytaus rajono bendruomenės.

6. PLANO FINANSAVIMO ŠALTINIAI

- 6.1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos lėšos.
- 6.2. Alytaus rajono savivaldybės biudžeto lėšos.
- 6.3. Privalomojo sveikatos draudimo lėšos.
- 6.4. Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos specialiosios programos lėšos.
- 6.5. Kiti šaltiniai.

7. PLANO VERTINIMO KRITERIJAI

- 7.1. Alytaus rajono gyventojams suteiktų visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų skaičius.
- 7.2. Alytaus rajono ugdymo įstaigose moksleiviams suteiktų visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų skaičius.
- 7.3. Atliktų visuomenės sveikatos tyrimų, apklausų skaičius, parengtų ataskaitų skaičius.
- 7.4. Organizuotų renginių, mokymų ir dalyvių skaičius.
- 7.5. Išleistų leidinių, dalomosios medžiagos skaičius.

8. PRIEMONIŲ PLANAS

8.1. Uždavinys	UŽTIKRINTI KOORDINUOTĄ, NUOLATINĘ VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪRĄ BENDROJO UGDYMO ĮSTAIGOSE, FORMUOJANT VAIKŲ SVEIKOS GYVENSENOS ĮGŪDŽIUS IR TEIGIAMĄ POŽIŪRĮ Į SVEIKATĄ.			
Laukiami rezultatai	Alytaus rajono bendrojo lavinimo įstaigose nuolat vyks koordinuota sveikatą stiprinanti veikla, įtraukianti moksleivius, moksleivių tėvus, mokytojus, mokyklos administraciją, kitus bendruomenės atstovus. Bus organizuojami užsiėmimai įvairiausiomis sveikatą stiprinančiomis temomis, pasitelkiant modernias ugdymo ir mokymo priemones. Padidės mokyklos bendruomenės susidomėjimas sveikatos išsaugojimo galimybėmis.			
	Priemonės	Įgyvendini mo laikotarpis	Vertinimo kriterijų reikšmės	Vertinimo kriterijai
	8.1.1. Informacijos apie mokinių sveikatą pateikimas ugdymo įstaigos administracijai, tėvų bendruomenei, kitiems suinteresuotoms institucijoms.	I–IV ketv.	Pateiktos informacijos skaičius	44 informaciniai pranešimai 5 leidiniai 3000 tiražas
	8.1.2. Konsultacijų teikimas tėvams, klasių vadovams, mokiniams sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo klausimais.	I–IV ketv.	Suteiktų konsultacijų skaičius	500 konsultacijų
	8.1.3. Ugdymo įstaigos aplinkos vertinimas, rekomendacijų teikimas administracijai dėl mokyklos saugios ir sveikatai stiprinti pritaikytos aplinkos kūrimo.	I–IV ketv.	Pateiktų rekomendacijų skaičius	11 patikrinimų
	8.1.4. Pirmosios pagalbos teikimas traumų, nelaimingų atsitikimų ir ūmių susirgimų atvejais.	I–IV ketv.	Pirmosios pagalbos suteikimų skaičius (atvejais)	100 atvejų (<i>sieltina, kad būtų vertinimo kriterijus mažesnis nei planuojama</i>)
	8.1.5. Mokinių sveikos mitybos skatinimas, vykdant maitinimo organizavimo priežiūrą mokyklose.	I–IV ketv.	Patikrinimų skaičius.	48 patikrinimai
	8.1.6. Užsiėmimai pedagogams ir administracijos darbuotojams „Sveikatos penkiaminutė“ skirti skatinti sveikos gyvensenos įgūdžius.	I–IV ketv.	Užsiėmimų ir dalyvių skaičius	66 užsiėmimai 1600 dalyvių
	8.1.7 Užsiėmimai ir informacinės medžiagos platinimas specialiųjų poreikių vaikams. Užsiėmimai skirti skatinti vaikų supratimą apie sveiką gyvenseną ir psichotropinių medžiagų prevenciją.	I–IV ketv.	Užsiėmimų, informacinių stendų ir dalyvių skaičius	5 užsiėmimai 7 stendai 150 dalyvių

<p>8.1.8. Kuprinių svėrimo akcija „Ar ne per sunki mokinio kuprinė?“ visose rajono mokyklose, kurios metu sveriamos mokinių kuprinės, vertinamas jų svoris santykyje su mokinio svoriu, taip mokoma taisyklingai nešioti, užsidėti kuprinę.</p>	<p>III-IV ketv.</p>	<p>Renginių ir dalyvių skaičius Parengtos informacinės medžiagos skaičius</p>	<p>2 akcijos, 30 renginių, 1446 dalyvių, 1 pranešimas, 1000 vnt. informacinės medžiagos</p>
<p>8.1.9. Lapkričio 15 d. – Tarptautinė nerūkymo diena. Minėtinos dienos tikslas – priminti, kokią žalą rūkančių ir nerūkančių sveikatai kelia rūkymas, vis dar išliekantis vienu svarbiausių lėtinių neinfekcinių ligų rizikos veiksnių, tai lemia 25 proc. visų mirčių nuo širdies kraujagyslių ligų, 30 proc. mirčių nuo vėžio, 70 proc. mirčių nuo kvėpavimo sistemos ligų. Nuo rūkymo sukeltų ligų pasaulyje kasmet pirma laiko miršta daugiau nei 4 900 000 žmonių, iš jų – 1 200 000 Europos gyventojai, 7000 – Lietuvos gyventojai. Onkologinės ir tabako sukeltos ligos iš valstybės kiekvienais metais pareikalauja milžiniškų išlaidų pacientams slaugyti ir gydyti. Renginiai – viešos akcijos, kurių metu vaikai ir jaunimas skleis nerūkymo idėją.</p>	<p>IV ketv.</p>	<p>Renginių, dalyvių skaičius</p>	<p>11 renginių 300 dalyvių</p>
<p>8.1.10. Gruodžio 1 d. – pasaulinė kovos su AIDS diena. Nuo 1981-ųjų, kada buvo užregistruotas pirmasis šios ligos atvejis, vis dar nėra vaistų, galinčių ją išgydyti, nors mokslininkai jau sukūrė keletą preparatų, stiprinančių imuninę sistemą, kurie padeda kovoti su ŽIV (žmogaus imuniteto virusu) ir taip prailginti gyvenimą. Sergančių AIDS ir nešiojančių ŽIV Lietuvoje irgi daugėja, todėl reikia susirūpinti brangiausiu žmogaus turtu – gyvybe. Novatoriška, šiuolaikinėmis priemonėmis paruošta informacinė medžiaga.</p>	<p>IV ketv.</p>	<p>Informacinių stendų skaičius</p>	<p>15 stendų</p>
<p>8.1.11. Renginys „Kai mūsų širdys plaka išvien“. Jo tikslas skatinti jaunimo užimtumą, fizinį aktyvumą, puoselėti bendrumo jausmą, siekti bendradarbiavimo tarp įvairių institucijų vaikų sveikatos išsaugojimo srityje. Renginio pamatas – krepšinio turnyras 3x3 dvejose amžiaus grupėse. Po vieną geriausią komandą iš abiejų grupių Alytaus rajono garbę gins respublikiniame varžybų etape.</p>	<p>III-IV ketv.</p>	<p>Renginių, dalyvių skaičius</p>	<p>1 renginys 50 dalyvių</p>

<p>8.1.12. Gegužės 31-oji – Pasaulinė diena be tabako Nustatyta, kad rūkymas sukelia plaučių vėžio, širdies, kraujagyslių ligas. Šias ligas gali sukelti ir pasyvus rūkymas (kvėpavimas šalia rūkančiųjų, prirūkytose patalpose). Įrodyta, kad nuolat būnant prirūkytoje aplinkoje, plaučiuose kenksmingų medžiagų nusėda daugiau, nei pačiam rūkant, ir rizika susirgti plaučių vėžiu padidėja apie 42 proc. Labiausiai nuo pasyvaus rūkymo kenčia vaikai.</p>	II ketv.	Informacinių stendų skaičius	15 stendų
<p>8.1.13. „Konstruktoriada“. Tradicinis smurto ir patyčių prevencijos renginys – netradicinio ugdymo dienos visose ugdymo įstaigose, kurių metu šiuolaikinėmis, inovatyviomis priemonėmis skatinamas komandinis darbas, puoselėjami šilti tarpusavio santykiai, taip mažinant patyčių apimtis mokyklose.</p>	II ketv.	Renginių, dalyvių skaičius	11 renginių 2100 dalyvių
<p>8.1.14. Dalyvavimas sveikatą stiprinančių mokyklų tinklo plėtros veikloje. Pagrindinis sveikatą stiprinančių mokyklų tikslas – stiprinti moksleivių sveikatą, gilinti sveikatos žinias ir įgūdžius, bendromis mokytojų, medikų, šeimos ir visuomenės pastangomis kurti integruotą, viską apimančią sveikatos stiprinimo ir ugdymo sistemą per vaikų ugdymo institucijas. Sveikatos stiprinimo idėja remiasi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vertybėmis ir požiūriais, kurie grindžiami darbo organizavimu mokykloje bei personalo veikla; • glaudžiais ryšiais su moksleivių tėvais; • savivaldybės, visuomenės ir mokyklos bendradarbiavimu; • palankia politine ir įstatymine situacija. 	I–IV ketv.	Sveikatą stiprinančių mokyklų skaičius	6 bendrojo lavinimo mokyklos
<p>8.1.15. Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programos skatinimas. Remiantis Valstybinės ligonių kasos duomenimis, valstybinė prevencinė programa Alytaus rajone vyksta gana vangiai, trūksta vaikų aktyvumo. Konkurso metu skatinamas dantų silantavimas.</p>	I-IV ketv.	Dalyvių skaičius	300 dalyvių
<p>8.1.16. Renginiai infekcinių ligų, jų profilaktikos klausimams aptarti. Infekcinės ligos – tai užkrečiamos ligos, kuriomis susergama jų sukėlėjams (bakterijoms, virusams, grybeliams, pirmuonims) patekus į organizmą ir jame toliau dauginantis. Užsiėmimas nukreiptas infekcinių ligų, jų profilaktikos, bei imuniteto stiprinimo klausimams aptarti.</p>	I ketv.	Užsiėmimų ir dalyvių skaičius	16 užsiėmimų 850 dalyvių

8.1.17. Pedikuliozės profilaktika. Utėlėtumas (pedikuliozė) – apsikrėtimas utėlėmis, utėlėtumo plitimas ir profilaktika.	I–IV ketv.	Patikrinimų skaičius	80 patikrinimų	
8.1.18. Pirmosios pagalbos mokymai. Saugi vasara. Saulės pavojai. Saulės smūgis. Šiluminis smūgis. Pavojai vandenyje. Pirmoji pagalba ištikus nelaimei.	II – III ketv.	Renginių skaičius, dalyvių skaičius	11 renginių, 800 dalyvių	
8.1.19. Akcija - „Neeksperimentuok su savo sveikata“ Prie kiekvienos mokyklos atsiras eksperimentų turgelis. Kiekvienas eksperimentas skirtas parodyti ligų atsiradimo priežastims ir jų profilaktikai. Eksperimentuose bus vaizdingai ir aiškiai demonstruojami ir žalingas tam tikrų veiksnių (pvz. garso) poveikis sveikatai ir, priešingai, - naudingas.	I–IV ketv.	Dalyvių skaičius	1500 dalyvių	
8.1.20. Praktiniai užsiėmimai sveikos mitybos ir fizinio aktyvumo skatinimui.	III-IV ketv.	Renginių skaičius, dalyvių skaičius	16 renginių, 400 dalyvių	
8.2. Uždavinys	VYKDYTI ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENĄ, ANALIZUOTI IR VERTINTI GYVENTOJŲ SVEIKATĄ BEI JOS POKYČIUS, GYVENSENOS ĮPROČIUS IR JŲ POVEIKĮ SVEIKATAI, APLINKĄ, PLANUOTI IR ĮGYVENDINTI VISUOMENĖS SVEIKATOS STIPRINIMO PRIEMONES.			
Laukiami rezultatai	Bus sistemingai surinkti ir išanalizuoti visuomenės sveikatos stebėsenos duomenys, atspindintys gyventojų sveikatos būklę, demografinę situaciją, gyvenamosios įpročius, aplinkos veiksnius. Įvertinama Alytaus rajono moksleivių sveikata bei jos pokyčiai. Remiantis duomenimis, bus numatytos prioritetingos sveikatos stiprinimo kryptys kitiems metams. Visuomenei ir sveikatos politikos formuotojams bus pateikta informacija apie Alytaus rajono gyventojų sveikatą bei rekomendacijos jos gerinimui.			
	Priemonės	Įgyvendini mo laikotarpis	Vertinimo kriterijų reikšmės	Vertinimo kriterijai
	8.2.1. Bendruomenės sveikatos būklės duomenų rinkimas, analizė ir pokyčių vertinimas per trejus metus.	I–IV ketv.	Surinktų stebėsenos programoje numatytų duomenų proc.	Surenkama ne mažiau 90 proc. pagrindinių ir ne mažiau 70 proc. papildomų stebėsenos Programoje numatytų duomenų
	8.2.2. Visuomenės sveikatos stebėsenos 2012–2014 m. programos 2012 m. duomenų analizės ir ataskaitos parengimas bei pateikimas administracijos direktoriui ir savivaldybės Tarybai.	IV ketv.	Kasmetinės ataskaitos pateikimas savivaldybės Tarybai	Laiku pateikta 1 kasmetinė stebėsenos ataskaita

8.2.3. Moksleivių sveikatos stebėseną: duomenų apie moksleivių sveikatą rinkimas iš Vaiko sveikatos pažymėjimo (forma 027-1/a), gydytojų pažymų dėl ligos.	I-IV ketv.	Parengtų ataskaitų skaičius	1 ataskaita apie moksleivių sveikatą iš Vaiko sveikatos pažymėjimo 2 ataskaitos už I ir II pusmetį apie vaikų sergamumą, praleistas pamokas dėl ligos
8.2.4. Reguliari maudyklų vandens kokybės stebėseną maudymosi sezono metu: reguliarius tyrimų atlikimas, visuomenės informavimas apie vandens kokybę.	II- III ketv.	Stebimų maudyklų skaičius Atliktų tyrimų skaičius Pranešimų apie vandens kokybę skaičius	4 36 9
8.2.5. Informacinių pranešimų parengimas apie rajono gyventojų sveikatos būklę, atliktus tyrimus ir jų rezultatus savivaldybės administracijai, mokykloms, visuomenei internete, spaudoje.	I-IV ketv.	Parengtų informacinių pranešimų skaičius	3 pranešimai apie gyventojų sveikatos būklę 4 pranešimai apie moksleivių sergamumą
8.2.6. Suaugusiųjų gyvenamos ir elgsenos tyrimas	IV ketv.	Atliktų tyrimų skaičius	1 atliktas ir išanalizuotas tyrimas
8.2.7. Biuro veiklos vertinimas (apklausa – tyrimas)	III ketv.	Apklaustų gyventojų skaičius	300
8.3. Uždavinys	STIPRINTI VISUOMENĖS SVEIKATĄ ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS BENDRUOMENĖSE, ORGANIZUOJANT IR VYKDANT AKTYVIUS FIZINIO AKTYVUMO SKATINIMO UŽSIĖMIMUS, DIDINTI GYVENTOJŲ INFORMUOTUMĄ IR DALYVAVIMĄ VALSTYBĖS FINANSUOJAMOSE PREVENCIŖSE PROGRAMOSE, DIDINTI GYVENTOJŲ INFORMUOTUMĄ APIE LĖTINIŲ NEINFECINIŲ IR INFECINIŲ LIGŲ PAGRINDINIUS RIZIKOS VEIKSNIUS, LIGŲ IR TRAUMŲ PROFILAKTIKĄ.		
Laukiami rezultatai	Bus teikiamos kokybiškos visuomenės sveikatos paslaugos Alytaus rajono gyventojams, didės gyventojų informuotumas sveikatos srityje, bus priartintos visuomenės sveikatos paslaugos prie rajono gyventojų, mažės sergamumas infekcinėmis ligomis, didės lėtinių neinfekcinių ligų profilaktikos galimybės.		

Priemonės	Igyvendini mo laikotarpis	Vertinimo kriterijų reikšmės	Vertinimo kriterijai
Renginiai tikslinėms datoms paminėti			
8.3.1. Gegužės 10 d. – Judėjimo sveikatos labui diena. Judėjimo sveikatos labui diena minima kasmet, nuo 2002 -ųjų metų. Šia diena siekiama atkreipti visuomenės dėmesį į fizinio aktyvumo stoką ir problemas, kylančias dėl fizinio pasyvumo. Pasaulio sveikatos organizacijos duomenimis, dėl fizinio aktyvumo stokos kasmet pasaulyje miršta apie 2 milijonus žmonių. Fizinis pasyvumas yra vienas pagrindinių nepriklausomų lėtinių neužkrečiamų ligų rizikos veiksnių. Šiai dienai paminėti organizuojami 2 vieši masiniai renginiai didesniame Alytaus rajono miestelyje. Vienas iš jų skirtas jaunimui, kitas – II –ojo mankštų sezono dalyviams ir visiems norintiems prisijungti prie jų ir aktyviai paminėti Judėjimo sveikatos labui dieną.	II ketv.	Renginių skaičius, dalyvių skaičius,	2 250
Priemonės	Laikotar pis	Vertinimo kriterijų reikšmės	Vertinimo kriterijai
8.3.2. Gegužės 31 d. – Pasaulinė diena be tabako. Pasaulinė sveikatos apsaugos organizacija 1987 m. paskelbė gegužės 31-ąją Pasauline diena be tabako. Šią dieną visi rūkantieji skatinami bent vieną dieną nerūkyti. Visuomenė skatinama susipažinti su rūkymo žala ir pasauline tabako epidemija. Netradicinis renginys – akcija, kurio metu skatinama atsisakyti rūkymo.	II ketv.	Renginių skaičius, dalyvių skaičius.	1 200
8.3.3. Rugsėjo 25 d. – Pasaulinė širdies diena. Šventė švenčiama 90-ye pasaulio šalių, siekiant atkreipti dėmesį į rizikos faktorius, sukeliančius širdies ligas, paskatinti sveiką gyvensenos būdą. Viešas masinis renginys kuriame nors savivaldybės miestelyje, kaimelyje, kurio metu gyventojai gali sužinoti pagrindinius rizikos veiksnius sirgti širdies – kraujagyslių ligomis, dalyvauti praktiniuose užsiėmimuose ir t.t.	III ketv.	Renginių skaičius, dalyvių skaičius.	1 100
8.3.4. Spalio 10 d. – Pasaulinė psichikos sveikatos diena. Šią dieną organizuojamuose renginiuose skatinama dalyvauti ne tik pacientus ir gydytojus, bet ir visą plačiąją visuomenę. Konferencijose siekiama supažindinti žmones su	IV ketv.	Renginių skaičius, dalyvių skaičius.	1 100

<p>psichinių ligų (šizofrenijos, epilepsijos, priklausomybės nuo narkotikų ir kt.) atsiradimo priežastimis, kad būtų galima iš anksto užkirsti joms kelią. Svarbu kuo anksčiau stiprinti žmogaus psichinę sveikatą, kad žmogus nepasiduotų depresijai užpultas menkiausias nesėkmės. Deja, Lietuvoje tarp Europos šalių vis dar didžiausias savižudybių skaičius, daugybė žmonių kenčia nuo priklausomybės alkoholiui ir narkotikams. Kad žmogaus psichinė sveikata būtų stipri, rekomenduojama iš anksto neišgyventi dėl galimų sunkumų, mokytis prisiimti atsakomybę, nebijoti įveikti sunkių užduočių, džiaugtis tuo ką turi (draugus, artimuosius, maisto ir pan.), susirasti mėgstamą veiklą, nuolat tobulinti save. Psichinė sveikata priklauso ir nuo fizinės – sportuojantis, sveikai besimaitinantis, gerai išsimiegantis žmogus yra energingas ir optimistiškai nusiteikęs.</p> <p>Aktyvi popietė – renginys šiai dienai paminėti skirtas Alytaus rajono bendruomenei, kurios metu visi norintys galės išbandyti įvairius relaksacijos metodus bei daugiau sužinoti apie emocijų ir streso valdymą.</p>			
<p>8.3.5. Lapkričio 8 d. – Europos sveikos mitybos diena. Lapkričio 8-oji paskelbta Europos sveikos mitybos diena. Šią dieną Europos šalyse visuomenė skatinama maitintis sveikai, organizuojami renginiai, kuriuose pasakojama apie tinkamos mitybos principus. Sveika mityba priklauso nuo to, ar žmogus suvartoja jam būtinų maisto medžiagų (baltymų, riebalų, angliavandenių, vitaminų, skaidulinių, mineralinių ir kt.) tinkamą kiekį. Pagrindiniai netinkamos mitybos padariniai – viršsvoris, nutukimas arba priešingai – organizmo nualinimas, anoreksija. Nutukusių žmonių pasaulyje vis daugėja. Be to, labai svarbu, kad sveikas maistas būtų neužterštas, nekenksmingas. Renginys – varžytuvės – maisto gamybos pamokėlės.</p>	IV ketv.	Renginių skaičius, dalyvių skaičius.	1 100
<p>8.3.6. Lapkričio 15 d. – Tarptautinė nerūkymo diena. Minėjimo tikslas – priminti, kokią žalą rūkančių ir nerūkančių sveikatai kelia rūkymas, vis dar išliekantis vienu svarbiausių lėtinių neinfekcinių ligų rizikos veiksnių, tai lemia 25 proc. visų mirčių nuo širdies kraujagyslių ligų, 30 proc. mirčių nuo vėžio, 70 proc. mirčių nuo kvėpavimo sistemos ligų.</p> <p>Netradicinis renginys – akcija, kurio metu siekiama priminti visuomenei apie</p>	IV ketv.	Renginių skaičius, dalyvių skaičius.	11 300

rūkymo žalą ir atsikratyti šio žalingo įpročio.			
<p>8.3.7. Lapkričio 18 d. – Europos supratimo apie antibiotikus diena. Pagrindinis šios dienos tikslas – informuoti visuomenę kada ir kaip vartoti antibiotikus, pabrėžti atsakingo požiūrio svarbą gydantis šiais vaistais. Antimikrobinis atsparumas – visuomenės sveikatos problema, kurios pagrindinė priežastis – dažnas ir neracionalus antibiotikų vartojimas. Bakterijų atsparumas antibiotikams tampa kasdienybe viso pasaulio ligoninėse. Pasaulio sveikatos organizacija (PSO), siekdama atkreipti visos visuomenės dėmesį, 2011 metų Pasaulinės sveikatos dienos tema pasirinko antimikrobinio atsparumo problemą. „Jokių veiksmų šiandien, jokių vaistų rytoj“ - įspėja ir kiekvieno žmogaus atsakingą požiūrį į šią globalią problemą skatina PSO. Seminaras, kurio dalyviai sužinos, kad antibiotikus reikia vartoti atsakingai.</p>	IV ketv.	Seminarų skaičius, dalyvių skaičius.	11 300
<p>8.3.8. Renginiai Pasaulinei AIDS dienai paminėti. Gruodžio 1 d. – pasaulinė kovos su AIDS diena. Nuo 1981-ųjų, kada buvo užregistruotas pirmasis šios ligos atvejis, vis dar nėra vaistų, galinčių ją išgydyti, nors mokslininkai jau sukūrė keletą preparatų, stiprinančių imuninę sistemą, kurie padeda kovoti su ŽIV (žmogaus imuniteto virusu) ir taip prailginti gyvenimą. Sergančių AIDS ir nešiojančių ŽIV Lietuvoje irgi daugėja, todėl reikia susirūpinti brangiausiu žmogaus turtu – gyvybe. Viktorina – konkursas skirtas Alytaus rajono gyventojams, kurio dalyviai galės pasitikrinti jau turimas žinias apie AIDS ir sužinoti tai, ko iki šiol nežinojo.</p>	IV ketv.	Konkursų skaičius, dalyvių skaičius.	1 200
Fizinio aktyvumo didinimas ir skatinimas			
<p>8.3.9. Fizinio aktyvumo skatinimas – sveikatingumo mankštos, užsiėmimai (mankštos su gimnastikos kamuoliais, gimnastikos juostomis, kamuoliukais, lazdomis, svareliais, aerobika). Jau antrus metus iš eilės 9 Alytaus rajono bendruomenėse visi norintys renkasi į vykstančius kas savaitinius mankštų užsiėmimus. Mankštose dalyvauja įvairaus amžiaus žmonės, pradedant pačiais mažiausiais, baigiant senjorais. Mankštos vyksta gyventojams patogiu laiku, mankštas veda kvalifikuotos biuro specialistės.</p>	I-IV ketv.	Užsiėmimų skaičius Bendruomenių skaičius	324 9
8.3.10. Fizinio aktyvumo skatinimas – šiaurietiško ėjimo žygiai.	II-IV	Suorganizuotų žygių	11

Šiaurietiškas ėjimas – puiki fizinio aktyvumo ir sveikatos saugojimo bei stiprinimo forma, tinkanti bet kurio amžiaus žmonėms, bet koku oru ir bet kuriuo metų laiku. Einant gerai įvaldyta technika galima panaudoti iki 90 proc. raumenų (dirba ne tik kojų bet ir viršutiniai kūno raumenys), ugdoma taisyklinga laikysena.	ketv.	skaičius, dalyvių skaičius	550
8.3.11. Akcija „Žingsniuok daugiau“ skirta fizinio aktyvumo skatinimui, kurios metu akcijos dalyviams savaitei laiko išdalunami žingsniamačiai OMRON Walking style III, skirti ne tik įvertinti savo savaitės fizinio aktyvumo lygį, bet ir dar daugiau padidinti savo fizinį aktyvumą.	I-II ketv.	Dalyvių skaičius	100
8.3.12. Fizinio aktyvumo skatinimas – žygis „Apjudėk Alytaus rajoną“. Žygių metu Alytaus rajono seniūnijų gyventojai turės galimybę aplankyti visas žymiausias Alytaus rajono vietas ir išbandyti skirtingas fizinio aktyvumo didinimo priemones.	II-III ketv.	Suorganizuotų žygių skaičius, dalyvių skaičius	11 550
Dalyvavimo valstybinėse ankstyvosios vėžio diagnostikos prevencinėse programose skatinimas			
8.3.13. Remiantis Valstybinės ligonių kasos duomenimis, valstybinės prevencinės programos Alytaus rajone vyksta gana vangiai, trūksta gyventojų aktyvumo. Masinės akcijos „Rūpinkimės savo sveikata kartu“ metu bus siekiama skatinti Alytaus rajono gyventojus dalyvauti nemokamose prevencinėse programose: gimdos kaklelio piktybinių navikų, atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio, priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos, vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis, asmenų, priskirtų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei.	II-III ketv.	Dalyvių skaičius	100
8.3.14. Bėgimas kovai su vėžiu palaikyti skirtas onkologinių ligų prevencijai. Dalyvavimas VšĮ „Tėviškės namų“ organizuojame bėgime 2013-05-24 partnerio teisėmis.	II ketv.	Dalyvių skaičius	200
8.3.15. Informacijos apie onkologinių ligų prevenciją sklaida	II ketv.	Informacinių bukletų skaičius	1500
Alkoholio, tabako ir psichoaktyvių medžiagų vartojimo mažinimas Alytaus rajone			
8.3.16. Alytaus rajono gyventojų informavimas ir skatinimas dalyvauti „Priklausomybių mažinimo programoje“.	I-IV ketv.	Dalyvių skaičius	30
8.3.17. Renginiai apie alkoholio, tabako ir psichoaktyvių medžiagų vartojimo	II–IV	Renginių skaičius,	11

prevenciją	ketv.	dalyvių skaičius.	200
Širdies ir kraujagyslių ligų rizikos veiksnių prevencija			
8.3.18. Informacijos sklaida apie pagrindinius širdies ir kraujagyslių ligų rizikos veiksnius ir jų prevenciją	I–IV ketv.	Informacinių bukletų skaičius	1500
8.3.19. Akcija „Keliaujanti sveikatos palapinė“. Tai tradicinė visuomenės sveikatos biuro kasmetinė šiltojo laikotarpio akcija, kurios metu gyventojai kviečiami į jų miestelį ar kaimelį atvažiuojančią sveikatos palapinę, kur galima sužinoti pagrindinius rizikos veiksnius sirgti širdies kraujagyslių ligomis.	II-III ketv.	Dalyvių skaičius Aplankytų seniūnijų skaičius	500 11
8.3.20. Visuomenės informavimas apie vykstančius sveikos gyvensenos renginius bei ligų profilaktiką laikraščiuose, biuro interneto tinklapyje, radijo ir TV laidose.	I-IV ketv.	Informacinių pranešimų skaičius	150

PASTABA. Metų eigoje, pasirašius Sveikatinimo sutartį su Sveikatos apsaugos ministerija, kurioje taip pat numatomos veiklos savivaldybės teritorijoje, vertinimo kriterijai, planas nežymiai gali kisti - kiek tai susiję su aukščiau minimos Sutarties vykdymu.